

Što muči Riku?

Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Udruge roditelja "Korak po korak".
Projekt su sufinancirali Europska unija iz Europskog socijalnog fonda i Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.
Za više informacija o EU fondovima posjetite stranicu Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
www.strukturnifondovi.hr.

O uključenim zajednicama

Ovom slikovnicom izrađenom u okviru projekta "Uključene zajednice" nastojali smo podići svijest roditelja i djece na poteškoće i emocije koje mogu doživljavati djeca (bivših) zatvorenika poput srama, tuge ili usamljenosti. Svrha slikovnice je da roditeljima (odgajateljima, skrbnicima, udomiteljima) posluži kao dodatan alat pri razvoju suosjećanja i empatije njihove djece prema djeci čiji su roditelji (bili) u zatvoru.

Projekt je proveden tijekom 2019. i 2020. godine s općim ciljem stvaranja uvjeta u društvenim zajednicama za resocijalizaciju počinitelja kaznenih djela kroz povećane kapacitete organizacija civilnog društva.

Procjenjuje se da u RH godišnje ima preko 12 500 djece čiji su roditelji u zatvoru. Ovu posebno ranjivu skupinu djece mnogi nazivaju nevidljiva djeca i siročići pravde jer ih se često ne prepoznaje kao djecu koja trebaju podršku i pomoć.

Djeca čiji su roditelji u zatvoru suočavaju se s vrlo jakim emocijama poput tuge, krivnje, srama, straha i ljutnje. Brinu se oko toga kako će okolina reagirati na činjenicu da im je roditelj u zatvoru, mogu biti u strahu za sigurnost roditelja, preplavljeni tugom jer su odvojeni od roditelja, osjećati krivnju zbog toga što je roditelj u zatvoru ili biti ljuti na roditelja, policiju, sud... Djeca školske dobi, poput naše junakinje Rike, često su preplavljena različitim emocijama kojih nisu ni svjesna, a koje mogu značajno utjecati na njihovo ponašanje. Ovdje je važno da okolina reagira i pruži djetetu podršku i razumijevanje. Kroz razgovore odraslih likova u slikovnici možete dobiti ideju kako to učiniti. Važno je djetetu poslati poruku da je prihvaćeno i da ima prostor da izrazi svoje emocije.

Upoznajte Riku, ona je mlada risica iz porodice Lis. Rika je ove godine krenula u drugi razred, zajedno s medvjedicom Marom, jelenom Roškom i njegovom sestrom Lanom i drugim šumskim stvorenjima. Iako neobična, ova razredna družina brzo se zbližila i njeni članovi vole provoditi vrijeme u igri i nakon škole.

Rika je vedra i znatiželjna risica, uvijek spremna na igru i druženje s obitelji i prijateljima. U školi ju se rijetko može vidjeti razdvojenu od svoje najbolje prijateljice – medvjedice Mare, strastvene ljubiteljice slatkog. Rika se s Marom sprijateljila već u prvom tjednu škole kada su shvatile da obje uživaju provoditi vrijeme uz obližnji šumski potok – Rika plešući, a Mara loveći ribu sa svojom obitelji.

Osim u plesu, Rika uživa natjecati se s jelenom Roškom u skoku ili trku. U razredu je i njihova učiteljica Rea, brižna i topla vučica koja budnim okom pazi na svoje učenike, a prekrasnim glasom ih poziva u pjesmu na kraju svakog dana. Rika ju obožava jer vidi da je učiteljica pravedna i da brine o svima u razredu.

Još je jedna veoma važna stvar koju trebate znati o Riki! Kada je uzrujana ili ju nešto muči, ona se primi za trbuh jer se cijeli grči. A u posljednje vrijeme, Rikin trbuh se često grčio, iako ni sama nije uvijek znala zašto...

Prošlog petka razred je, kao i obično, malo pospanih glava iščekivao da se uz pjesmu pozdrave s učiteljicom Reom i prijateljima na kraju dana. Baš prije nego su mislili da će zapjevati, učiteljica je znakovito pročistila grlo i s osmijehom na licu nastavila:

"Eekhrm! Draga djeco, imam za vas još jednu uzbudljivu vijest, prije nego se pozdravimo. Sljedeći tjedan obilježava se Dan očeva! Proslavit ćemo ga radionicom na školskom igralištu, a na ovaj važan događaj pozvat ćete i svoje tate."

Rika je odjednom osjetila brujanje u glavi, srce joj je tuklo sve brže, a onda je shvatila i da se već drži za trbuh u kojem takav grč nije osjetila još od onog dana kada... Jedva je razabirala učiteljčine riječi i nije se mogla umiriti ni jasno čuti što se događa. U glavi joj je pritisak postajao sve jači i jači...

Činilo joj se da to traje jako dugo, a onda je osjetila topli dodir na svom ramenu i, podigavši glavu, ugledala Maru koja joj je nešto govorila.

"Rika! Rika... Čuješ li me? Jesi li dobro? Boli li te nešto?" govorila je tiho Mara gledajući u Rikine šape kojima se još uvijek čvrsto držala za trbuh.

Mara je bila zabrinuta za Riku. Primjećivala je da je Rika u posljednje vrijeme bila malo ljuta, pa malo tužna, a na trenutke čak i neljubazna. Rika je samo zbunjeno kimnula glavom na Marino pitanje i zaustavila pogled na grupici prijatelja koji su se uzbuđeno nadvikivali o vijestima koje su upravo čuli.

"Moj tata nas može naučiti kako zapaliti logorsku vatru!"; "Moj će..."; "A moj zna raditi najbolje..."

Rika ih je potišteno slušala, dok su joj oči bile pune suza... Htjela je što prije otići kući i počela je žustro pakirati svoje stvari.

Kada je podigla glavu, činilo joj se da su svi namjerno odvratili pogled od nje. Stavila je torbu na rame i krenula prema vratima kada je čula: "A što mislite, koga će Rika povesti na radionicu? Njen tata više ne živi s njom."

Ponovno je osjetila snažan pritisak i toplinu u glavi. Na nesreću, u isto vrijeme su se Lana i Roško nasmijali nekoj svojoj šali. Pomislivši kako joj se rugaju, Rika je osjetila bijes koji nije znala obuzdati. Snažno je bacila o pod knjigu koja je bila na klupi, pa izjurila iz razreda u plaču.

Vidjevši što se dogodilo, učiteljica Rea pozvala je Riku u svoj kabinet, gdje je prvo strpljivo pričekala da se Rika umiri uz malo čaja. "Rika, vidim da si jako ljuta i tužna sada. Primijetila sam i da se nisi razveselila ideji da pozovemo očeve na proslavu. Brine li te nešto vezano uz to?"

Rika je osjetila olakšanje jer joj je učiteljica pokazala da nije ljuta i da brine o njoj. "Hmm... paa, znate... Ja sam... Moj tata... Lana i Roško..." Osjetila je nove suze kako se spremaju poteći, a knedla u grlu joj nije dopuštala da nastavi govoriti. Što da kaže učiteljici? Što da kaže prijateljima, zašto njezinog tate nema kod kuće?

"Kad bi se barem malo smirila ova zbrka u mojoj glavi", zaželjela je Rika. Nije mogla vjerovati koliko toga može istovremeno misliti i osjećati. Bojala se da se sada više nitko neće htjeti družiti s njom, a istovremeno ju je preplavljivala tuga. Nedostajao joj je tata i tako bi voljela da sljedeći tjedan može biti s njom na radionici. Onda bi mogli zajedno otplesati svoj ples, a tata bi drugoj djeci pokazao trikove jer je naaajzabavniji mađioničar.

"Ne želim o tome više pričati! Želim ići kući!" kroz suze je viknula Rika i otrčala prema svom domu.

Kako je bila zabrinuta za Riku, učiteljica je nazvala njezinu mamu i ispričala joj što se dogodilo.

"Znate, ovo je uistinu bila neuobičajena reakcija za Riku, a čini se da ni njeni prijatelji nisu sigurni što ju je toliko pogodilo... Primijetila sam i da je već neko vrijeme češće zamišljena i potištena, a ponekad i burnije reagira na sitnice. Voljela bih joj pomoći, ali ne znam kako. Imate li vi ideju što muči Riku?" strpljivo je objašnjavala učiteljica Rikinoj mami.

Nastala je jedna dulja pauza, a onda je Rikina mama smogla hrabrosti da podijeli s učiteljicom kako je Rikin tata već nekoliko tjedana u zatvoru.

Mama risica je mislila da će najbolje zaštititi Riku ako nikome u školi ne kažu gdje je tata. Kada ju je učiteljica nazvala, shvatila je da Riki treba pomoć i da joj šutnja stvara još veće teškoće. Za Riku je bolje da učiteljica zna što se događa. Ona je topla i otvorena, razumjet će Riku, može ju utješiti ili joj pomoći da se osjeća manje usamljeno.

Kada je stigla kući, Rika je mrmljajući izustila pozdrav mami, djedu i svom malom bratu Goru koji je upravo iz krzna istresao pijesak koji mu se nakupio od igranja u pješčaniku. Prošla je pored njih i otišla u svoju sobu.

Mama joj je prišla i poljubila ju. "Čula sam od tvoje učiteljice da si imala težak dan u školi, jako mi je žao. Hoćeš li mi reći što se dogodilo?" blago reče mama ris. "M-m", promumlja Rika uz slijeganje ramenima. Nije znala kako odgovoriti. Okrenula se od mame, sjela šutke na pod, leđima naslonjena na krevet i zagledala se kroz prozor prevrćući po rukama češer koji je bio glavni lik u jednoj tatinoj mađioničarskoj točki.

Mama joj tiho priđe i poljubi ju u tjeme. "U redu, vratit ću se malo kasnije. Ako poželiš razgovarati, bit ću u kuhinji. Znaš, nisi ni u kakvoj nevolji."

Rika je cijeli dan provela u svojoj sobi. Nije htjela razgovarati ni s mamom ni s djedom. Gor ju je nekoliko puta zvao da grade kule u pješčaniku. Roško se htio natjecati u preskakanju potoka, a Mara je donijela svježi med i jagode da zajedno rade kolače. Ništa, ali ništa nije upalilo. Riki jednostavno nije bilo do zabave i druženja.

Razmišljala je o tome kako ju zapravo nitko ne razumije. Gledala je Gora kako se bezbrižno igra u pješčaniku. "Pa kako može biti tako smiren, a tata nam je u zatvoru. Tko zna što mu se sve tamo može dogoditi?"

Razmišljala je i o Rošku i Mari. "Što oni uopće znaju kako je to kad nemaš s kim otići na radionicu s očevima?" Što su joj se više misli rojile, to ju je više trbuh bolio.

Predvečer, Rika začuje kucanje. Na vratima ugleda svoga djeda koji joj se blago osmijehne i sjedne na krevet pored nje. "Znam da ti nedostaje", kaže gledajući prvo u češer koji je opet bio u njenim rukama, pa onda u nju. Rika je malo oklijevala pa naposljetku reče: "Da, stvarno mi jako nedostaje. Znam da smo već pričali o tome, ali samo bih voljela da on može biti tu."

"Znam, dušo... Puno se toga promijenilo u posljednje vrijeme. Tvoj je tata naglo morao otići i za sada ne znamo koliko dugo ga neće biti. Nije lako biti tužan, ali to je u redu. Kada nam netko koga volimo nedostaje i ne možemo biti uz njega, sve se drugo može činiti nevažno."

Rika je tada pomislila kako se i njoj danas u razredu činilo da je sama i da je najvažnije to što ne može doći s tatom na radionicu za Dan očeva.

"Ali, nije uvijek tako", nastavi mirno djed. "Vidiš, tvoj tata te voli i zna da i ti voliš njega. On jedva čeka trenutak kad ćemo svi opet moći biti zajedno. Mama, Gor i ja te isto volimo. I tvoja učiteljica Rea, i prijatelji Mara i Roško! Svi smo tu uz tebe, a to što si tužna ili ljuta ništa ne mijenja."

Rika osjeti kako joj je grč popustio i kako ju obuzima neka blaga toplina. Naglo se izdigne iz kreveta i svom snagom zagrlji djeda. Kada je opet prislonila glavu na jastuk, težina umora povukla ju je u san. "Ali ipak ne mogu ići na radionicu jer nemam s kim...", bila je zadnja misao koja joj je ostala u glavi.

Sljedeće jutro Rika se osjećala bolje, ali je odlučila da neće ići u školu. Razmišljala je, ako ne može povesti svog tatu, nema razloga da ide na radionicu. Odlučno je to obznanila za vrijeme doručka i prije nego su mama i djed stigli nešto izgovoriti, otrčala je do Mare, koja ju je čekala uz potok.

"Sigurna si da nećeš doći?" upita ju Mara dok su jele borovnice koje je ubrala iz svog vrta tog jutra.

"Sto posto", odvrati sigurno Rika. "Moj tata ne može doći, pa ne trebam ni ja."

"Hmmm... Znaš, Očev dan je dan i kada si sa svima koje voliš i koji brinu za tebe. Svima bi nam bilo jako drago da dođeš i zabavljaš se s nama. Zlatin stric... ma joj... aaaa'čiha", odglumi Maša kihanje i nastavi: "Sezona alergija. Nego, učiteljica Rea sigurno će pjevati, igrat će se košarka, plesat ćemo... Sve što i ti voliš!" "Molim te, mooolim te dođi!"

Rika se zamislila i prisjetila djedovih riječi od sinoć. To su njeni prijatelji koji ju vole. Možda stvarno nije važno što njen tata ne može doći... I tada joj sine. "Razmislit ću, moram nešto provjeriti...", reče već jureći prema kući, pitajući se kako se toga nije ranije sjetila!

Rika je jedva dočekala sljedeće jutro. Prethodnu večer pitala je djeda da dođe s njom u školu za Dan očeva. Djed ima izvrsno oko za fotografiju i može ostatku razreda pokazati kako napraviti dobre fotke. Možda čak i snimiti video!

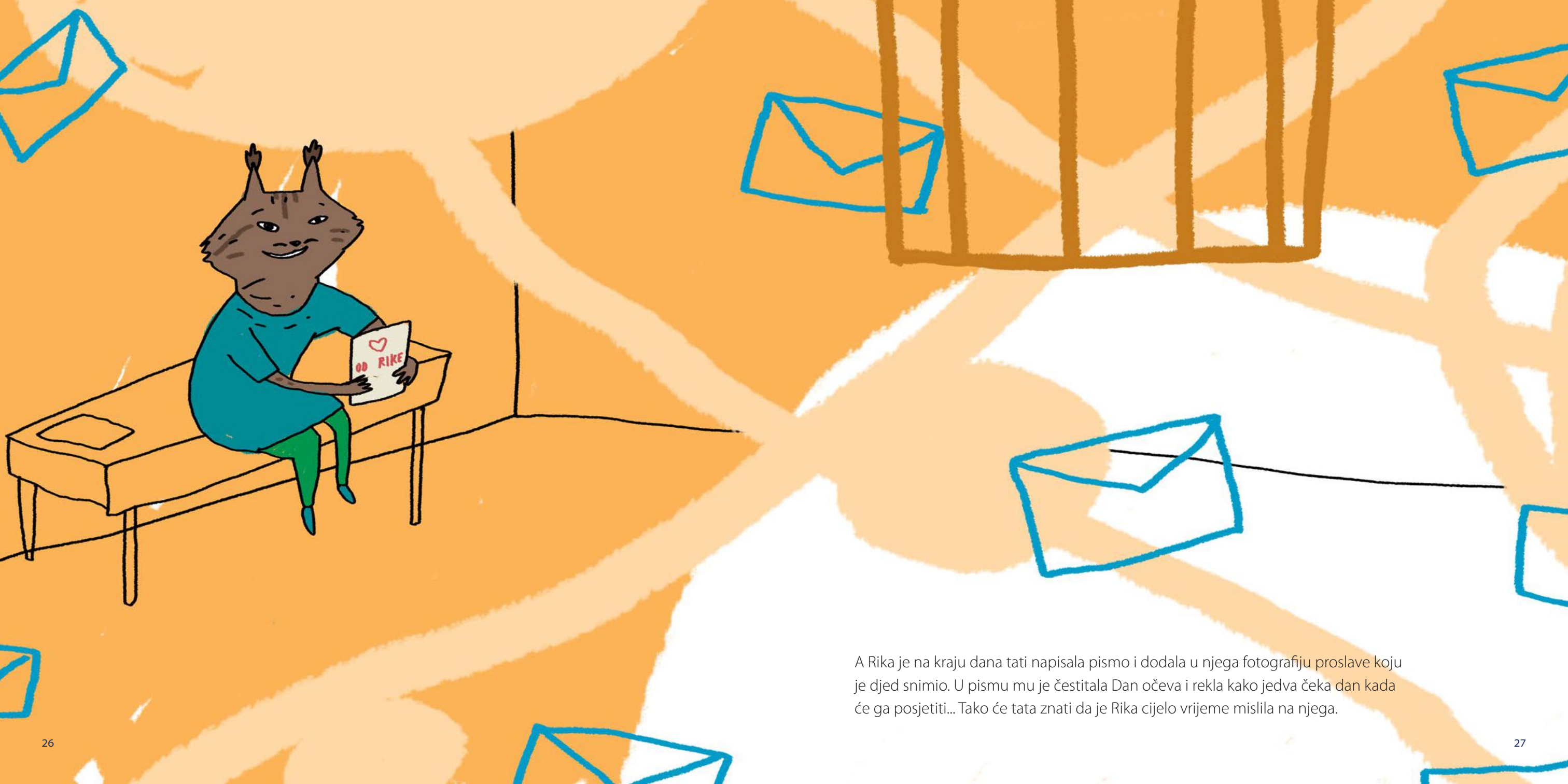
Nakon doručka pozdravili su se s mamom ris i Gorom te odšetali u školu, djed s profesionalnim fotićem oko vrata.

Kada su stigli u dvorište, Rika je ostala zapanjena. Roško i Lana doveli su tetka koji je svima pokazivao kako igrati košarku, Marin stariji brat donio je kolače, gušterica Blica je ujaku pomagala namjestiti opremu za pravljenje svjetlosnih efekata, gavran Pintor je starijem bratiću pomagao razvući platno za slikanje, a stric kune Zlate pripremio je saksofon kako bi zasvirao. Učiteljica će se pridružiti na gitari i pjevati.

"Što se događa? Zašto nema vaših tata?" vikne iznenađeno Rika svojim prijateljima. "Znali smo da tvoj ne može doći i da ti sigurno nedostaje. Htjeli smo ti pokazati da nisi sama pa smo s učiteljicom Reom promijenili plan", zadovoljno će Mara koja je jučer za dlaku izbjegla da otkrije Riki iznenađenje. "Dođi, idemo se igrati i plesati!"

Učiteljica i djed u prolazu su se jedno drugom nasmiješili, a onda je djed skinuo poklopac sa svog objektivu i pripremio se za snimanje veselja.

A Rika je na kraju dana tati napisala pismo i dodala u njega fotografiju proslave koju je djed snimio. U pismu mu je čestitala Dan očeva i rekla kako jedva čeka dan kada će ga posjetiti... Tako će tata znati da je Rika cijelo vrijeme mislila na njega.

SLIKOVNICU SU IZRADILI:
Udruga roditelja "Korak po korak"
Roditelji u akciji – RODA
Pučko otvoreno učilište Korak po korak

NASLOVNICA I ILUSTRACIJE: Dea Jagić

LEKTURA: GNOSIS agencija za prevođenje

TISAK: Act Printlab
NAKLADA: 300 primjeraka

IZDAVAČ: Udruga roditelja „Korak po korak“
Ilica 73, Zagreb
01 4855 578
info@udugaroditeljapkp.hr
www.urkpk.org

ISBN 978-953-8149-07-8 (tiskano izdanje)
ISBN 978-953-8149-08-5 (pdf e-knjiga)

ZAGREB 2020

ISBN 978-953-8149-07-8 (tiskano izdanje)
ISBN 978-953-8149-08-5 (pdf e-knjiga)